

REVITALIZACE MUZEJNÍHO PARKU A PARTERU KOLEM HLAVNÍ MUZEJNÍ BUDOVY MASARYKOVA 437/11, LIBEREC I

parc. č. 3047/1, k. ú. Liberec | výměra 9 506 metrů čtverečních

Stávající stav

Muzejní park byl po roce 1898 kompletně nově založen na místě zavezeného rybníka, zcela zlikvidované původní veřejné botanické zahrady, nejstarší v Čechách (založena Spolkem přátel přírody v 80. letech 19. století), několika asanovaných budov a na zavezeném údolí jizerskohorského potoka. Úroveň terénu muzejního parku se oproti původní botanické zahradě zvedla cca o 4 metry, tj. ze starší výsadby se proto zřejmě nic nezachovalo. Areál muzea s okolním parkem dodnes tvoří dominantní nástupní prostor do zahradního města tzv. Lidových sadů, které navrhoval rakouský urbanista Camillo Sitte jako jednu ze svých posledních realizací (Sitteho projekt vydán tiskem r. 1901, rukopis dochován v SOkA Liberec, plánová dokumentace nalezena r. 2016).

Poslední rozsáhlý zásah v parku proběhl v 80. letech 20. století (úprava sítě cest, nový mobiliář, terénní úpravy /svahování/ před hlavním vchodem a vybudování spodní etáže nástupních schodišť, živý plot kolem celého parteru muzea – autorka projektu Kateřina Tomanová, projektová dokumentace uložena u muzejní botaničky Gabriely Leugnerové a duplicitně v archivu Stavebního úřadu Liberec). Realizace projektu se ne zcela zdařila podle představ projektantky. Od 80. let probíhaly jen drobnější zásahy, kácení uhynulých a nebezpečných stromů, ne zcela ideální osazení busty T. G. Masaryka v parku směrem do Masarykovy ulice (2009), zřízení budky pro plynovou přípojku směrem do Vítězné ulice, osazení plakátovacích ploch, odstranění novinového stánku (2016) a odstranění kovového oplocení kolem parku (2018). Největší zásah v novější době proběhl v roce 2001 směrem do Vítězné ulice v souvislosti s vybudováním podzemního depozitáře, kde plocha parku spočívá na stropu depozitáře. V roce 2016 proběhlo první důkladné botanické vyhodnocení celého parku Ing. Gabrielou Leugnerovou, na stromy se osadily drobné informační cedulky a před vchodem do muzea se využil starší rám na orientační plán s vyznačením druhů (odstraněno při zavření muzea 2018). Poslední negativní zásah v parku souvisí s aktuálním budováním nové vodovodní přípojky, zřízením staveniště a pojezdem automobilů stavby (poničená zádlaha před hlavním vchodem, poškozený mlat, pokácené keře).

Současná podoba parku je neucelená a rozbitá. Jsou zde dochovány dominantní a krásné solitéry stromů a soubory keřů, které však v některých místech přerůstají a „pohlcejí“ cestní síť a fasády budovy muzea. Jinde v parku jsou zase z důvodu předchozího kácení podivně prázdná místa.

Vize

Jedná se o mimořádně hodnotný veřejně přístupný městský park, který má ambici a potenciál sloužit jako exteriérová botanická/arboristická expozice Severočeského muzea. Nyní velmi často využíváno „živelně“ školkami, maminkami a milenci jako klidová zóna. Parter kolem muzejní budovy byl donedávna nejvíce oblíben zaměstnanci kvůli parkování automobilů. Výrazným problémem je údržba, především nutná deponie rostlinného odpadu a skladování zahradní techniky, protože budova i park jsou pohledově exponované ze všech stran a nemají dostupné technické zázemí (sklad techniky, dvůr, garáž apod.) Možným řešením je provozní propojení údržby parku se sousední budovou Masarykova 18, kterou muzeum předloni získalo do správy (neorenesanční vila z 80. let 19. století). Nevýhodou je komunikační křížení s tramvajovou tratí a frekventovanou silnicí. Určitou prostorou rezervou

muzejního parku je tzv. jelení příkop – historický obří anglický dvůr na severním průčelí budovy, který je nevyužívaný a zarostlý rododendrony. Dalším problémem je pohyb pro vozíčkáře po parkových cestách. V roce 2014 muzeum vybudovalo v parku provizorní bezbariérovou rampu pro vstup do budovy, v roce 2018-2020 se měl bezbariérový vchod do muzea přesunout k hlavnímu vchodu, ale z finančních důvodů byl projekt Libereckým krajem zrušen, tj. po znovuotevření muzea na podzim 2020 bude nutné upravit provizorní bezbariérový vchod přes park (zpevnění cest, orientační značení, občasný příjezd nákladního automobilu z důvodu stěhování nebo instalace výstav). Při revitalizaci parku by bylo vhodné doplnit decentní formou veřejně přístupný park o „kulturní paměť místa“ – např. informace o původní botanické zahradě, Camillo Sittem, rostlinném dekoru na fasádě muzejní budovy apod. Revitalizace parku by měla být kultivovaná, ale ne nutně konzervativní, musí reflektovat místní podmínky (řešení závlah?, lidský faktor – kdo do parku chodí a pro koho má sloužit?). Muzejní park směrem do Dvořákovy a Gorkého ulice by měl zůstat klidovou zónou. Parter kolem muzea směrem do Masarykovy a Vítězné ulice by naopak měl sloužit jako živý kulturní prostor (např. panelové výstavy na parteru – instalace mobilních výstavních panelů, pořádání menších kulturních akcí, trhů apod.). S kulturním/výstavním využitím parteru by možná šlo využít zpřístupnění muzejní věže, ze které je nádherný výhled na okolní zástavbu zahradního města, Jizerské hory a Ještědský hřbet. Věž je přístupná pouze 2x do roka je o ni vždy ohromný zájem.

Financování revitalizace muzejního parku by šla spojit s výzvou tzv. norských fondů, která je určena na kulturní památky a muzejní sbírky. Areál muzea včetně parku je nemovitou kulturní památkou, která navíc tvoří území městské památkové zóny. Nevýhodou je málo času na zpracování projektu – vyhlášení výzvy má proběhnout do konce června, zaslání projektových žádostí během 3. čtvrtletí 2020. Tento projektový záměr je již schválen Libereckým krajem, který je zřizovatelem a vlastníkem muzea. Variantou financování je příprava přeshraničního projektu s polskou nebo německou stranou v rámci programů Euroregionu Nisa, kde mi ale nejsou známy termíny výzev a projednávání se zřizovatelem nebude snadné a výsledek jednání je ve hvězdách. Nejlepší variantou je za stávající situace zahrnout revitalizaci muzejního parku do nejbližší výzvy Culture EEA Grants, kde má šanci na úspěch.

Věcné zadání

- oprava pochozích ploch – cestní síť, schodišť a zádlažby; vyčlenění parkovacího místa pro vozíčkáře, vyčlenění zpevněné trasy pro příjezd nákladního automobilu, zamezení parkování jiných automobilů (závory?)
- kompletní výměna a rozšíření mobiliáře (koše, lavičky, stojany na kola apod. *(pozn. – sloupy veřejného osvětlení a sloupy s nasvícením budovy muzea nejsou ve správě muzea, ale Statutárního města Liberec)*
- doplnění výsadby keřů, které tvoří oplocení kolem celého parku
- doplnění výsadby v prostoru parku do komponovaných celků se stávající hodnotnou vegetací, odstranění druhově a kompozičně nevhodné vegetace
- instalace informačního systému:

1) navigace pro vozíčkáře

2) výleповá plocha pro muzejní výstavy (kopie historického novinového stánku nebo historické tramvajové zastávky?) Zastávka MHD bohužel v majetku a na pozemku města

3) instalace stožáru/ů pro vyvěšení vlajky/vlajek a videomapping

- 4) botanická/arboristická muzejní expozice – úvodní orientační plán, popisky, edukativní prvky
- vytvoření deponie bioodpadu (ideálně uzamykatelný mobilní kontejner s přístupem pro nákladní automobil)
 - dořešení pomníku T. G. M. (bez přístupu, busta nevhodně volně v prostoru)

Jiří Křížek, 30. 5. 2019